

Neformalni izobraževalni program za odrasle (NIPO)

- **Ime programa:**

Od finančnih vprašanj do jasnih odgovorov

- **Namen programa:**

Glavni namen programa Od finančnih vprašanj do jasnih odgovorov je krepiti finančno odpornost in pismenost prebivalcev Slovenije ter jim omogočiti doseganje in ohranjanje finančnega blagostanja v času nepredvidljivih ekonomskih in družbenih sprememb. Program je zasnovan tako, da odraslim skozi vse faze njihovega življenja nudi celovito znanje in orodja za odgovorno finančno odločanje. Z učenjem osnovnih in naprednih veščin finančnega upravljanja, kot so učinkovito načrtovanje proračuna, obvladovanje dolgov, varčevanje, investiranje ter zaščita pred finančnimi tveganji, program posameznikom pomaga graditi trdno finančno podlago. S tem spodbuja dolgoročno stabilnost in pripravljenost na morebitne ekonomske ali osebne izzive, kot so gospodarske krize, inflacija ali spremembe na trgu dela. Zasnovan je tako, da udeležencem nudi razumevanje upravljanja z denarjem. Predstavlja različne oblike prilivov, kot so plače, pokojnine, ter pojasnjuje stroške, povezane z njimi, vključno z davki in obveznimi prispevki. Poudarja pomembnost učinkovite porabe z oblikovanjem realističnega proračuna ter nudi smernice za pametno investiranje, vključno z različnimi naložbenimi možnostmi in strategijami. S tem pomaga udeležencem optimizirati njihovo finančno upravljanje, izboljšati finančno stabilnost in doseči dolgoročne cilje. Prispeva k dvigu zavesti o pomenu finančne pismenosti, krepi zaupanje v lastne finančne odločitve in spodbuja k bolj odgovornemu ravnanju z osebnimi financami, kar prispeva k večji finančni neodvisnosti in boljšemu življenjskemu standardu prebivalcev Slovenije.

Na področju obvladovanja osebnih in družinskih financ ter zadolževanja program daje poudarek na poznavanju razlik med različnimi prilivi v gospodinjstvo, vplivom davkov in drugih stroškov. Cilj je zagotoviti udeležencem celovito razumevanje vseh finančnih vidikov, ki vplivajo na njihove dohodke in porabo. Program uči, kako ločiti med različnimi vrstami prihodkov, kot so plače, socialni transferji, pokojnine, in ostali viri prihodkov. Udeležencem pomaga prepoznati, kako ti različni prilivi vplivajo na razpoložljiva sredstva gospodinjstva. Poleg tega zajema tudi razumevanje vpliva davkov, prispevkov za socialno varnost, in drugih obveznih izdatkov, ki lahko zmanjšajo dejanske razpoložljive dohodke.

Pri osebni in družinski finančni načrtovanju uporabnikom nudi pomoč pri sprejemanju premišljenih in informiranih finančnih odločitev, ki zagotavljajo dolgoročno finančno stabilnost in blaginjo. Zasnovan je kot praktičen vodič, ki omogoča posameznikom in družinam boljše razumevanje in upravljanje svojih financ skozi različne življenjske faze.

Na področju varčevanja za prihodnost udeležencem omogoča, da razvijejo trajnostne in učinkovite strategije za dolgoročno varčevanje in naložbe, ki bodo podprle njihove prihodnje finančne cilje in zagotavljanje finančne varnosti.

Na področju nevarnosti in preventivnega ravnanja pred zlorabami oziroma prevarami udeležence opremlja z znanjem in orodji za zaščito pred finančnimi goljufijami, prevarami in drugimi oblikami zlorab, ki lahko ogrozijo njihovo finančno varnost in dobrobit.

Analize kažejo, da veliko ljudi (manj kot 50 %) nima osnovnega finančnega znanja, ki je temelj za pomembne finančne odločitve. Na osnovi tega so se oblikovala priporočila o finančni pismenosti, ki priporočajo razvoj programov za podporo odločanju o varčevanju, naložbah, upokojitvah in pokojninah, kreditih in prezadolženosti.

Poleg tega je OECD oblikoval tudi okvir finančnih kompetenc, ki jih deli na štiri vsebinska področja: denar in transakcije, načrtovanje in upravljanje financ, tveganja in nagrade, finančni svet. Raziskava v sklopu zaključne naloge Urše Rode iz leta 2022 kaže na dejstvo, da četrtina vprašanih hrani denar doma, večina denar porabi za sprotne stroške, ostalo pa prihrani. Tako program udeležencem ponuja tudi vpogled v to, kako inflacija vpliva na vrednost privarčevanega denarja, kar lahko vodi k zmanjšanju njegove kupne moči skozi čas. Razlaga, kako inflacija zmanjšuje dejansko vrednost prihrankov in zakaj je pomembno, da se denar pravilno investira, da bi ohranil in povečal svojo vrednost. Program usmerja udeležence v raziskovanje smiselnih finančnih investicij kot sredstvo za zaščito pred inflacijo, ter jim pomaga razumeti različne investicijske možnosti in strategije za dolgoročno ohranitev in povečanje finančne blaginje. Namen programa je spremeniti pogled udeležencev na denar. Program spodbuja udeležence k razumevanju denarja kot orodja za doseg osebni ciljev, zagotavljanja finančne varnosti in izboljšanja kakovosti življenja. Poudarja pomen načrtnega upravljanja, premišljenega varčevanja in pametnega investiranja ter razvija zavest o tem, kako lahko denar prispeva k uresničevanju dolgoročnih ambicij in ustvarjanju pozitivnega vpliva na življenje posameznika in njegove skupnosti.

- **Ciljna skupina:**

Ciljna skupina so odrasli skladno z 2. in 8. členom Zakona o izobraževanju odraslih (Uradni list RS, št. 6/18 in 189/20 – ZFRO, v nadaljnjem besedilu ZIO-1).

- **Cilji programa:**

Ključni cilj je izboljšati finančno pismenost in odpornost udeležencev z zagotavljanjem znanja, ki jim bo omogočilo sprejemanje premišljenih finančnih odločitev. Cilj je opremiti udeležence z znanjem upravljanja financ, ki jih pozna poslovni svet. Udeleženci celovito razumejo vsako ekonomsko kategorijo družinskega proračuna, tako da sami razvijejo model odločanja, ki bi dolgoročno vplival na finančno stabilnost.

- Udeleženci spoznajo, koliko varčevati glede na svoje prihodke, življenjski slog in finančne cilje ter kako razviti strategijo za redno in učinkovito varčevanje.
- Udeleženci znajo izračunati, kako inflacija zmanjšuje vrednost privarčevanega denarja in spoznajo, zakaj varčevanje samo po sebi ni dovolj za dolgoročno finančno varnost.
- Udeleženci razumejo, zakaj je varčevanje ključno za obvladovanje nepredvidenih izdatkov in doseganje dolgoročnih finančnih ciljev, kot so večji nakupi, izobraževanje in upokojitve.
- Udeleženci programa znajo oblikovati družinski proračun.
- Udeleženci oblikujejo domačo bilanco stanja in izkaz poslovnega izida.
- Udeleženci znajo izračunati denarni tok osebnih financ v sedanjosti in prihodnosti.
- Udeleženci znajo načrtovati elemente družinskega proračuna.
- Udeleženci znajo postaviti konkretne finančne cilje in razviti načrte za varčevanje.
- Udeleženci razumejo prednosti in slabosti posameznih oblik zaposlitev.
- Udeleženci izračunajo razliko med bruto in neto prilivi.
- Udeleženci so opremljeni z znanjem pravilne izbire oblike zaposlitve, v skladu z njihovimi dolgoročnimi cilji.
- Udeleženci razumejo pomen dobrih finančnih navad, kot so redno varčevanje, proračunsko načrtovanje in zmernost pri potrošnji.
- Udeleženci spoznajo pomen dolgoročne finančne stabilnosti in neodvisnosti.
- Udeleženci spoznajo možnosti zaščite pred prevarami.
- Udeleženci znajo razlikovati med posameznimi oblikami investiranja in spoznajo prednosti in slabosti teh oblik.
- Udeleženci so opremljeni z osnovnim znanjem, kako izračunati donosnost investiranja.
- Udeleženci razumejo osnove ekonomike poslovanja, podjetniških in poslovnih financ,...
- Udeleženci razumejo stroške, glavne razmejitev stroškov ter osnove bilanciranja ožje za družine in poslovni subjekt.

- **Pogoji za vključitev:**

Znanje slovenskega jezika.

- **Katalog znanja oz. vsebina programa:**

Modul 1: OSEBNE FINANCE IN DENAR

V tem modulu se udeleženci seznajajo z osnovnimi pojmi financ, spoznajo namen in razvoj denarja, namen in vlogo centralnih bank (Evropska centralna banka, Banka Slovenije), bančni nadzor, kako so zavarovane bančne vloge, kaj je inflacija in tiskanje denarja.

Udeleženci tako spoznajo osnove o denarju, njegove funkcije, finančne trge, instrumente trga denarja, časovno vrednost denarja, družinsko bilanco stanja, uspeha, denarnega toka...

Modul 2: OSNOVE PODJETNIŠKIH FINANC, EKONOMIKE IN EKONOMIKE TRGA

V tem modulu se udeleženci seznajajo s

- pojmom financ, vrstami financ,
- ekonomski problemi posameznika/podjetnika,
- osnovami poslovnih financ,
- računovodskimi izkazi podjetnika,
- kalkulacijami,
- stroški, razmejevanji, stroškovnimi mesti in nosilci,
- podjetništvom kot del okolja...

Modul 3: PREMOŽENJE – UPRAVLJANJE S PREMOŽENJEM (nepremičnine, oprema/stroji, vrednostni papirji...)

V sklopu modula bojo udeleženci spoznali

- splošno o sredstvih, vrste sredstev, premoženja,
- statične in dinamične ekonomske kategorije (sredstva, kapital, obveznosti),
- vrste in posebnosti računovodskih izkazov (bilanca stanja, uspeha, izkaz denarnih tokov) medsebojna povezanost,
- sredstva in obveznosti v družini, obratovalnici, podjetju,
- vrednotenje sredstev, obveznosti, vrednostnih papirjev,
- vire financiranja,
- amortizacijo (fizična, ekonomska)...

Modul 4: FINANČNO NAČRTOVANJE, DENARNI TOK

V sklopu modula bojo udeleženci spoznali

- osnove, pomen poslovnega načrtovanja,
- izkaze poslovnega izida, stanja in denarnih tokov,
- vlogo in pomen finančnega načrtovanja,
- donos in donosnost, tveganja,
- prvine poslovnega procesa,
- denarni tok v družini in podjetju,
- merjenje in presojanje uspešnosti poslovanja...

Modul 5: INVESTIRANJE, NALOŽBE

V tem modulu udeleženci pridobijo osnovne informacije o različnih oblikah investiranja in njihovih značilnostih. Pojasnjene so ključne vrste naložb, kot so nepremičnine, vzajemni skladi, delnice, krypto valute, start-up podjetja, naložbe v podjetja in zlato. Udeleženci spoznajo prednosti in slabosti vsakega od teh investicijskih instrumentov ter kako jih vključiti v svoj finančni načrt.

Modul odgovarja na ključna vprašanja, ki se porajajo pri investiranju:

- Kam investirati?: Katera vrsta naložbe najbolj ustreza njihovim ciljem, tveganju, starosti in finančni situaciji in kako to prepoznati. Osnovne informacije investiranja v nepremičnine doma in v tujini.
- Kako investirati – razpršeno ali ne?: Program poudarja pomen diverzifikacije, pri kateri se sredstva porazdelijo med različne vrste naložb, da se zmanjša tveganje.
- Zakaj je investiranje pomembnejše od varčevanja? Modul pojasnjuje, zakaj samo varčevanje morda ni dovolj za dolgoročno finančno rast, saj inflacija zmanjšuje vrednost prihrankov. Investiranje pa omogoča, da se denar pomnoži, zagotavlja boljše donose in ohranja kupno moč na dolgi rok.

V sklopu modula se bojo udeleženci tako seznanili z

- finančnimi naložbami (delnice, obveznice, drugi),
- vrednostjo in ceno vrednostnih papirjev,
- tveganjem in donosnostjo,
- investicijskimi kriteriji vlaganj,
- dolgoročnim varčevanjem,
- investiranjem v osnovna sredstva doma, delavnici, podjetju,
- vrednotenjem naložb...

Modul 6: DOLGOVI, ZADOLŽEVANJE

V sklopu modula bojo udeleženci spoznali

- posojila/kredite (ročnost, namen, pogoji...),
- obrestno mero,
- kreditna tveganja,
- vire financiranja,
- merjenje stopnje zadolževanja,
- kreditna tveganja, pasti zadolževanja...

Modul 7: PREVARE, ŠPEKULACIJE, NAPAČNE INVESTICIJSKE / NALOŽBENE ODLOČITVE

V tem modulu udeleženci pridobijo osnovne informacije o tem kako prepoznati in se izogniti finančnim prevaram, špekulacijam in napačnim investicijskim odločitvam. Program poudarja pomembnost preverjanja verodostojnosti naložbenih priložnosti, izogibanja ponudbam z nenavadno visokimi donosi in upoštevanja regulativnih okvirov – t. i. piramide.

Modul se prav tako osredotoča na notranje psihološke ovire, ki lahko vodijo k nespametnim finančnim odločitvam. Strah pred preživetjem ali pohlep lahko vplivata na čustvene odločitve, kot so impulzivni nakupi ali prekomerno tveganje. Program pomaga udeležencem razviti zavedanje o svojih čustvenih vzgibih, kar omogoča bolj uravnoteženo in premišljeno odločanje pri investiranju.

Nekatere poudarjene vsebine:

- umetna in poslovna inteligenca v finančnem sektorju,
- kripto trg, pasti naložb v kripto imetje,
- digitalni denar
- finančne prevare preko interneta,
- donosnost in tveganja v finančnem svetu
- nerazumevanje vlaganj, donosa, vrednosti, cene, stroškov...
- razumevanje prelomnih stanj vlaganj, nasploh naložb doma, v podjetju, v papirje, nepremičnine, stroje, nakupe premoženja...

- **Trajanje programa:**

Program traja 50 andragoških ur in vključuje tako teoretični kot praktični del, ki se prepletata. Vsebina programa se v obsegu dodatnih 25 % (10 andragoških ur) lahko prilagodi potrebam in željam udeležencev.

- **Načini preverjanja znanja:**

Na začetku vsakega srečanja bomo izvedli evalvacijo, ki bo potekala ustno in preko nalog, in bo služila za poglobljanje in osvežitev predhodno obravnavanih tematik. S tem bomo preverjali, kako dobro so udeleženci razumeli pretekle obravnavane vsebine in identificirali področja, kjer je potrebna dodatna razjasnitev. Pri tem bomo uporabljali učno metodo pogovora, ki bo omogočala interaktivno sodelovanje, izmenjavo mnenj in izkušenj med udeleženci.

Doseženo znanje v programu bomo preverili s pomočjo samoocenitvenega vprašalnika ob začetku in ob zaključku programa ter na ta način pridobili povratne informacije in oceno napredka pri posameznikih, kar bo pripomoglo k boljši motivaciji in vključevanju udeležencev v proces učenja.

- **Oblike in metode izobraževanja**

Temeljna oblika dela programa Od finančnih vprašanj do jasnih odgovorov je individualna oblika učenja. S to temeljno obliko učnega dela se skozi izvajanje prepleta skupinska učna oblika pri izvajanju posameznih učnih nalog modulov.

Metode dela se v programu med seboj prepletajo in za potrebe maksimalnega učnega učinka med sabo dopolnjujejo.

Program vključuje naslednje učne metode:

- Metoda razlage
- Metoda pogovora
- Metoda viharjenja možganov
- Metoda demonstracije
- Metoda dela z besedilom
- Diskusija
- Debata

Teorije, pojmi, koncepti programa so podani frontalno, preko metode razlage. Preverjanje razumevanja, pa tudi sondiranje znanj in izkušenj udeležencev se izvaja z uporabo metode pogovora. Za prikaz konkretnih primerov izvedb učnih aktivnosti na programu služi metoda demonstracije, ki je ena najboljših učnih metod za razumevanje tematike. Metodo demonstracije dopolnjuje metoda dela z besedilom (primeri pogodb o zaposlitvi, podjemnih pogodb...). Za vzpodbudo ponotranjenega znanja pa tudi diskusija, debata in viharjenje možganov.

- **Znanje in usposobljenost izobraževalcev**

Izvajalci vseh NIPO programov imajo znanja in dolgoletne izkušnje iz področja ekonomije, računovodstva, financ in podjetništva, ki so jih pridobili v okviru višješolskega ali visokošolskega izobraževanja. Poleg tega imajo tudi izkušnje s poučevanjem odraslih v okviru formalnega in/ali neformalnega izobraževanja.

Predavatelj v programu bo mag. Milan Torkar, univ. dipl. ing., strokovnjak s področja ekonomike trga, financiranja in investiranja ter vrednotenja premoženja, sodni izvedenec za ekonomijo in cenilec za gradbeništvo, stroje in opremo, z več kot 30 letnimi izkušnjami.

- **Ključne kompetence, ki jih pridobijo udeleženci programa:**

- Seznanijo se s termini iz poslovnih financ.
- Poglobljeno razumejo vsebino posameznih terminov iz poslovnih financ.
- Samostojno lahko prepoznajo posamezne vrste prilivov v družinski proračun in ločijo prednosti in slabosti med temi.
- Znajo izdelati družinski proračun po načelu analize in plana.
- Pridobijo temeljno znanje iz učinkovitega in hkrati varnega vodenja družinskega proračuna.
- Mlajši udeleženci spoznajo prednosti in pasti vstopa na trg delovne sile.
- Naučijo se načrtovanja smiselnega vlaganja prihrankov.
- Starejši udeleženci, ki si želijo biti aktivni, pridobijo osnovne informacije, kako in na kakšen način lahko še tvorno delujejo v prid družinskemu proračunu.
- Pospešijo samostojnost pri odločanju o aktivnostih pri družinskem proračunu.
- Razumejo potrebo po finančnem planiranju za cilje v prihodnosti.
- Razumejo in znajo uporabljati osnove ekonomike in financ.